

# EVALUERINGEN DUMPET



FOTO: BILLEBUSET

„Psykologi dumpet“ hed en overskrift i et af vore dagblade, efter at Evalueringencentret omkring 1. december udsendte sin kritiske rapport om psykologiuddannelserne i Danmark. Pressen har brugt megen spalteplads på sagen, og det er derfor på sin plads, at vi her på vegne af lærerne på Psykologisk Institut på Aarhus Universitet tager til genmæle mod den uholdbare kritik, rapporten fremsætter.

Rapporten består hovedsagelig af udokumenterede påstande, pakket ind i moderne managementfilosofi, af fejlagtige påstande og af selvmodsigelser. Derfor er rapporten tæt på at være ubrugelig.

På Psykologisk Institut

kommer vi pænt ud af evalueringen, men vi mener alligevel, at der må være grænser for, hvad man i officielle rapporter af denne art kan tillade sig at udtale sig om. Vores kritik består mest i, at styregruppen udtaler sig om noget, den ikke har undersøgt, og også mod bedre vidende.

Evalueringsprocessen faldt i to faser. Første fase bestod af en selvevaluering, hvor en gruppe af lærere, studerende og administrativt personale på instituttet besvarede spørgsmål om stort set alle sider af instituttets virksomhed (bortset fra forskningen). Dette resulterede i 50 siders svar plus bilag. Anden fase bestod i styregruppens arbejde med rapporten. I denne fase besøgte styregruppen uddannelsesstederne, hvor styregruppen i løbet af én dag udspurgte ledelsen, selvevalueringsgruppen og en gruppe på ti stude-

rende og en gruppe på ti lærere. Oplysninger fra dette besøg danner sammen med det skriftlige materiale hovedinformationen for evalueringsrapporten. Sammenlagt har styregruppen således kun tilbragt én dag på Psykologisk Institut.

Det nævnes i rapporten, at brugerne normalt vil indtage en central plads i uddannelsesevalueringer og således også i psykologievalueringen. Det er muligt, men i rapporten er det ikke til at se, hvor og hvornår brugerne indtager en central plads i konklusionerne. I forskningsverdenen afkræves vi som regel en tæt forbindelse mellem empiri og resultatformidling. Den slags krav bekymrer tilsyneladende ikke styregruppen, idet vi undervejs i læsningen konstant støder på formuleringer af arten „Det er styregruppens indtryk, at...“ eller „Det er styregruppens vurdering, at...“, støvsuget for enhver form for dokumen-

tation. Vi er således afskåret fra at vurdere sammenhængen mellem styregruppens konklusioner og datagrundlaget.

En aftager-/dimittendundersøgelse er også gennemført, men er af så tvivlsom værdi, at den reelt set ikke kan bruges som dokumentation.

Grundlaget for rapporten er således vurderinger på et så tyndt materiale, at det ikke berettiger til så vidtrækkende konklusioner, som der drages. Gang på gang under læsningen konstaterer man, at det skriftlige materiale, der er tilsendt Evalueringencentret, enten ikke er læst eller ikke forstået. Helhedsbetragtet er rapporten massiv negativ over for uddannelserne.

I rapporten finder vi dog enkelte positive træk. Positiv omtale får således bacheloruddannelsen både i Aarhus og København.

## EVALUERING Af Ole Steen Kristensen og Boje Katzenelson

Imidlertid forholder det sig sådan, at bacheloruddannelsen kvantitativt set udgør 60 procent af den samlede uddannelse. Hvis sigtet havde været en helhedsvurdering af uddannelserne, ville rapporten derfor have været overvejende positiv. Hvorfor er den da massivt negativ?

Halvdelen af kandidatuddannelsen omtales slet ikke i rapporten, nemlig de to semestre, der hengår med studiet af den anvendte psykologis kerneområder og specialeskrivningen. De dele af uddannelsen må derfor også formodes at være i orden. Direkte kritik udsættes kun den del af den to-årige kandidatuddannelse for, som vedrører uddannelsesprogrammerne.

Kritikken omhandler derfor i alt kun omkring ti procent af den samlede uddannelse! Alligevel bringer rapporten offent-

ligheden et indtryk af massiv dårlighed ved uddannelsen. Det synes vi ikke ganske lever op til kommissoriet om at „...vurdere uddannelses kvaliteten i bred forstand“.

Det værste er rapportens antydende form. Den siger, at vi ikke er i stand til at formulere, hvad der kendetegner den psykologiske profession, og at vi derfor ikke kan målrette og tilrettelægge uddannelsen. Det er fuldstændigt vanvittigt.

I selvevalueringsrapporten søgte vi at formulere uddannelsens målsætninger på tværs af de eksisterende målsætninger i fagbeskrivelserne. Om end disse målsætninger ikke kan præciseres for visse fag, blev der dog formuleret målsætninger, som faktisk har været styrende i vort arbejde gennem årene. Dem har styregruppen ikke fundet tilfredsstillende. Nuvel, men tænk så på, at vi næsten ingen tid haft til rådighed til at gen-

nemføre selvevalueringsprocessen. Hele det meget store arbejde har skullet udføres på mindre end en måneds samlet arbejdstid. Det umuliggør ganske enkelt nybesvarelse af den slags grundlagsspørgsmål, som instituttet har overvejet gennem 25 år.

I selvevalueringsrapporten bruger vi halvanden side i forsøget på at besvare spørgsmålet om, hvad der berettiger psykologien som selvstændig profession, og hvad der kendetegner den i forhold til andre professioner. Det svar har styregruppen altså ikke fundet tilfredsstillende, og temmelig store dele af rapportens kritik hviler på den påstand, at „... uddannelserne ikke kan definere den psykologiske profession tilstrækkelig præcist“. Intetsteds i rapporten fortæller styregruppen os imidlertid, hvorfor vort svar på spørgsmålet ikke er godt nok. Den siger bare uargumenteret, at det er det ik-

ke. Der er ikke blot antydningssvise påpegninger af, hvori det mangelfulde ved svaret nærmere består.

Men naturligvis tager vi gerne rapportens anbefalinger og henstillinger til os om at fortsætte det vigtige arbejde med at præcisere faglige opfattelser af og målsætninger for både bachelor- og kandidatuddannelsen. Det kan altid blive bedre, og det bliver det også.

Der er i rapporten sket en horisontindskrænkning, idet psykologuddannelsen for styregruppen er en uddannelse til en profession, ikke en uddannelse til en videnskabelig tænkemåde og til en forskningsbaseret professionsudøvelse. Også det kan





## Under alle omstændigheder ligger forskningen og den forskningsbaserede uddannelse uden for styregruppens horisont

► ► ► være en grund til, at rapporten stort set ikke beskæftiger sig med bacheloruddannelsen, men kun med kandidatuddannelsen, ud over at det er på kandidatuddannelsen, styregruppen mener at finde kritisable forhold. Under alle omstændigheder ligger forskningen og den forskningsbaserede uddannelse uden for styregruppens horisont.

Dermed har styregruppen forlods skævvredet evalueringens sigte og resultat på en uheldig og tendentielt farlig måde. Styregruppen viser rapporten igennem begrænset indsigt i nødvendigheden af at forstå universiteternes forskningsforpligtelse som grundlaget for ud-

dannelsens indhold og for den måde, uddannelsen tilrettelægges på. De målsætninger, der efterlyses, er for styregruppen udelukkende relaterede til professionens præmisser og arbejdsmarkedets krav. Dermed diskvalificeres rapporten forlods som evaluering af en universitetsuddannelse.

Et sted skriver styregruppen ganske vist noget om forskningens og videnskabens vigtighed for uddannelsen. Men selv blot nogle få konkrete implikationer af disse generelle overvejelser drages intetsteds i rapporten. Ikke desto mindre er formuleringerne værd at analysere:

*„Psykologuddannelsen må efter styregruppens vurdering betragtes som en forskningsbaseret professionsuddannelse, der forsøger at integrere den videnskabelige tænkning, den empiriske forskning og udviklingen inden for det psykologiske ar-*

*bejdsområde. Disse ting tilsammen opfatter styregruppen som den psykologiske profession“.*

For det første er „psykologuddannelsen“ for styregruppen altså blot en professionsuddannelse (om end forskningsbaseret) og ikke en videnskabelig uddannelse i sig selv. Det er den tavse grundantagelse i hele rapporten. For det andet udpeger formuleringen tre centrale komponenter i professionsuddannelsen: Videnskab, forskning og udviklingen i det psykologiske arbejdsområde. Den tredje komponent - at følge og inddrage udviklingen i det psykologiske arbejdsområde - synes styregruppen senere i rapporten, vi ikke er gode til. De to første komponenter i uddannelsen, videnskab og forskning, må styregruppen nødvendigvis også mene, vi mestrer slet. Det siger den ganske vist intetsteds, men det må den mene, thi ellers ville den logisk set

ikke kunne tildænge vor uddannelse med så massive mængder kritik, som den gør.

Nu forholder det sig imidlertid så interessant, at parallelt til denne rapportes evaluering af instituttets uddannelse foreligger der en anden rapport, som evaluerer instituttets forskning. Den rapport har den modsatte opfattelse. Den mener, at videnskab og forskning er vi særdeles gode til. Men da det dér med videnskab og forskning som anført reelt ingen rolle spiller for rapportens hærgen hen gennem uddannelsen, kan styregruppen forholde sig distræt til denne brist i ræsonnementet.

For vort vedkommende i Århus er realiteterne, at ca. 30 videnskabelige medarbejdere og et lille antal eksterne lektorer og instruktører skal undervise over 900 studenter. En læ-

rer/student ratio på 1:30 og kun fem års studietidslængde gør selvfølgelig tilrettelæggelse og gennemførelse af en professionsuddannelse i psykologi meget vanskelig, herunder imødekomme af styregruppens utopiske anbefalinger om mere supervisor-kontakt og mindre undervisningshold på bacheloruddannelsen m.m. Til sammenligning anbefales i Norge en ratio på 1:6 svarende til uddannelserne på amerikanske universiteter. Men det kan vi ikke stille noget op med, sådan som universiteterne finansieres i dette land. Det er Undervisningsministeriets bord.

Vi arbejder under så urimelige vilkår, at det er med betydelig stolthed, vi konstaterer, at vi overhovedet magter at tilrettelægge og udføre kvalificeret uddannelse (og forskning). Og det gør vi.



Og derfor er vi så utilfredse med rapporten. Den giver et ualmindelig groft fordrejet helhedsbillede af uddannelsen ved kun at forholde sig til det efter dens mening kritisable ved uddannelsen. For nu at sammenfatte:

1) Rapporten er i det store og hele ukendt med tilrettelæggelse og gennemførelse af universitetsuddannelser og om universitetsforhold generelt.

2) Den tager ikke hensyn til de rammer og vilkår, som uddannelserne fungerer under, men opstiller idealer og krav, som styrer dens kritik af forholdene, skønt de er uopnåelige under de af Undervisningsministeriet udstukne betingelser.

3) Den er fuld af udokumenterede og uargumenterede „indtryk“ og „det forekommer styregruppen uklart“ etc. førende til en tæppebombende kritik af uorden i sagerne og drastiske anbefalinger om alt tænkeligt, uden at styre-

gruppen i ringeste måde har forsøgt at reparere sin svigtende indsigt og analyse ved at erkyndige sig nærmere om de forhold, den har påtaget sig som sin opgave at evaluere.

4) Den er grundløst insinuerende side op og side ned, thi dens strømme af floskuløse ligegyldigheder er ikke uskyldigheder, fordi deres omtale uafbrudt er på kanten af påtale og altid afsluttes, når der ikke kan findes på noget mere substantielt at beklage sig over, med en striks formaning om i det mindste at overholde politivedtægten. Det implicerer for udenforstående en overtrædelse heraf eller et dulgt ønske om at gøre det eller i hvert fald tankeløshed.

5) Den taler frejdigt mod bedre vidende, idet en del af de her anførte tilbagevisninger af kritik og beviselige fejl har været styregruppen bekendt enten siden evalueringsprocessens

begyndelse eller siden første udgave af rapporten.

Ovennævnte kritik går i første række på det, der i rapporten skrives om forholdene ved Psykologistudiet på Aarhus Universitet. Men den fremførte kritik går også på selve den måde, rapporten er udført på, den måde, psykologiuddannelserne i Danmark er blevet evalueret på, og de implicite antagelser, der ligger i rapporten.

Efter vores vurdering er det derfor evalueringen af psykologi, der er dumpet.

*Ole Steen Kristensen er  
studieleder og  
Boje Katzenelson institutleder  
ved Psykologisk Institut,  
Aarhus Universitet.*

